

[...]

Tisztelt [...]!

Beadványában a mobilszolgáltató cégek által kezelt (tárolt) előfizetői személyes adatok kiadhatóságával kapcsolatban fordult az Adatvédelmi Biztos Irodájához. A felvetett probléma lényege annyiban összegeezhető, hogy azokban az esetekben, amikor a Rendőrség nem, mint nyomozóhatóság jár el (pl. eltűnt személyek felkutatása), a törvényes feladatuk teljesítése során igényelt adatszolgáltatási megkeresést a mobilszolgáltatók kötelesek-e jogszabály szerint teljesíteni, az adatátadáshoz - az érintett előzetes hozzájárulásának a hiányában - rendelkezésre áll-e megfelelő törvényes jogcím (a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) 3. § (1) bekezdés).

Az Avtv. 24. §-a értelmében kötelességem elősegíteni a személyes adatok kezelésére és a közérdekű adatok nyilvánosságára vonatkozó törvényi rendelkezések egységes alkalmazását, ennek keretében a felvetett problémára vonatkozó állásfoglalásomat az alábbiakban ismertetem.

Mint azt a levelében felsorolt példák is mutatják, a kérdés igen életszerű. Adatvédelmi érzékenységet a kérdésnek az adja, hogy olyan élethelyzetekről van szó, amikor az ismeretlen helyen tartózkodó, önmagáról életjelt nem adó személlyel kapcsolatban nem lehet egyértelműen megállapítani, hogy az információs önrendelkezési jogával élve nem szolgáltatt magáról semmilyen adatot, vagy valamilyen oknál fogva nem képes élni az információs önrendelkezési jogával (fizikai értelemben cselekvőképtelen).

Fontos hangsúlyoznom, hogy amennyiben a felkutatni kívánt személy eltűnése szándékolt (az érintett fizikai értelemben cselekvőképes ugyan, csak a hollétét nem kívánja felfedni), nem a büntetőeljárás lefolytatásának az ellehetlenítéséről, vagy megakadályozásáról van szó, ti. ez esetben az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban Eht.), valamint büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény megfelelő jogcímeket tartalmaz a jogszerű adatátadáshoz.

A kérdés éppen az, hogy ezen jogszabályokban rögzített adatátadási jogcímeken kívül létezik-e olyan törvényes jogcím, amely alapján a büntetőeljárás megindítása nélkül is lehetséges az előfizetői személyes adatok (cellainformációk) átadása a Rendőrségnek.

A vizsgált körben feltétlenül szükséges megemlíteni az Avtv. 2004. január 01-től hatályos 3. § (8) bekezdésében foglalt azon- az Európai Unió adatvédelmi irányelvével összhangban álló - rendelkezést, amelynek értelmében:

"Ha az érintett fizikai cselekvőképtelensége folytán nem képes hozzájárulását adni adatai kezeléséhez, akkor a saját vagy más személy létfontosságú érdekeinek védelméhez, valamint katasztrófa- vagy szükséghelyzet elhárításához vagy megelőzéséhez szükséges mértékben sor kerülhet személyes adatainak, beleértve különleges adatait is, kezelésére."

A hivatkozott jogszabály az érintett fizikai cselekvőképtelenségét, mint feltételt tényként rögzíti, azaz csak abban az esetben lehetséges e törvényhely alapján az adatok átadása, ha az érintett - akár csak átmenetileg ugyan, de - ténylegesen fizikailag cselekvőképtelen, és csak meghatározott célból (ha az átadás "saját vagy más személy létfontosságú érdekeinek védelméhez, valamint katasztrófa- vagy szükséghelyzet elhárításához vagy megelőzéséhez szükséges").

Előfordulhat olyan eset, hogy az illető felkutatásához szükséges helymeghatározási adatokat a mobilszolgáltató úgy bocsátja a Rendőrség rendelkezésére, hogy az érintett személy valójában cselekvőképes állapotban van; az eltűnése nem rajta kívül álló okokra vezethető

vissza, éppen az érintett az, aki a tartózkodási helyét nem kívánja felfedni. Ez utóbbi esetben az adatátadás jogellenesnek minősül, ha ezen alkotmányos alapjog sérelme nem valamely más alkotmányos alapjog arányos védelme érdekében történik. Azonban a vázolt élethelyzeteknek éppen az a legfőbb jellegzetessége - adatvédelmi oldalról legalábbis -, hogy az adatkérés és átadás pillanatában ezen alapjogok sérelme, illetve az alapjogok sérelme veszélyének a fennállása nem egyértelmű; a Rendőrség az eltűnt személyek felkutatásakor egy sor feltételezésből indul ki (ismerősök, rokonok előadásai, korábbi lakóhely/tartózkodási helyek vizsgálata stb.), amely alapján az illető cselekvőképtelen állapotára következtet. Ezen a ponton érdemes hivatkozni a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 36/A. §-t, amely rögzíti:

36/A. § (1) A Rendőrség a más törvényben meghatározott eseteken kívül körözését rendelheti, illetve - eltűnt személy esetén - rendeli el

a) a tartózkodási hely megállapítása érdekében annak az ismeretlen helyen lévő személynek,

aa) akinek eltűnését a Rendőrségen bejelentették...

(2) E törvény alkalmazásában, valamint a körözés elrendelése szempontjából eltűntnek kell tekinteni az ismeretlen helyen lévő személyt, ha...

c) az életvitelére, személyi körülményeire, foglalkozására tekintettel az eltűnésére ésszerű magyarázat nem adható;

d) az eltűnés balesettel, természeti katasztrófával, öngyilkossággal van összefüggésben...

A Rendőrség azokban az esetekben, amikor az eltűnés körülményeinek az ismeretében joggal feltételezhető, hogy az illető a fizikai cselekvőképtelenség állapotában van (ilyen lehet tipikusan az, amikor pl. egy hegymászó bizonyos időtartam elteltével nem ad magáról életjelet, vagy egy olyan 14 év alatti személy tűnik el, akinek a korábbi életvitel, szüleivel fennálló kapcsolata, illetve életkörülményei ismeretében alapos okkal feltételezhető, hogy az eltűnése valamilyen rajta kívül álló okra vezethető vissza, azaz fizikai értelemben - ha átmenetileg is, de - cselekvőképtelen), köteles elrendelni az illető körözését.

Amennyiben a Rendőrség az előzőkre hivatkozva keresi meg az elektronikus hírközlési szolgáltatót a rendelkezésre álló cellainformációk megismerése érdekében, a szolgáltató számára megfelelő garanciát jelenthetnek a Rendőrség rendelkezésére álló azon információk, amelyek alapján az eltűnt személy körözését a Rendőrség hivatalból elrendelte. Fontosnak tartom azonban hangsúlyozni, hogy amennyiben a Rendőrség a megkeresésében - az eltűnés körülményeinek az ismeretében - az Avtv. 3. § (8) bekezdésére hivatkozik adatátadási jogcímként, és az adatátadást követően kiderül, hogy az érintett (eltűnt) személy mégis - fizikai értelemben - cselekvőképes volt, egy esetleges felelősségre vonás alól a szolgáltatót a rendőrségi adatkérés nem mentesíti, ti. az Avtv. hivatkozott paragrafusa a szolgáltatót az adatok átadására nem kötelezi. Ezzel mindössze arra kívántam felhívni a figyelmet, hogy jogi garancia az adatátadás jogszerűségére vonatkozóan nincs, minden egyes megkeresés alkalmával a szolgáltatónak kell mérlegelnie, hogy a Rendőrség által felderített/megismert eltűnési körülmények a vizsgált jogcím használatát lehetővé teszik-e.

A Rendőrségen kívül természetesen más személy érdekében is állhat egy eltűnt személy felkutatása: így különösen az érintett hozzátartozóinak. A már feljebb idézett Avtv. 3. § (8) bekezdés értelmében az érintett fizikai cselekvőképtelensége esetén akkor van lehetőség az adatok kezelésére, ha az az érintett, vagy más személy létfontosságú érdekeinek a védelme érdekében, vagy szükséghelyzet/katasztrófa elhárításához szükséges és csak az elhárításhoz szükséges mértékben. Ebből következően amennyiben az érintett hozzátartozója, vagy más személy hitelt érdemlően képes megdönteni az érintett személy fizikai értelemben vett cselekvőképeségéhez fűzött vélelmet, az elektronikus hírközlési szolgáltató - hasonlóan az elrendelt körözés alapján történt adatkéréshez - az Avtv. 3. § (8) bekezdésében rögzített jogcím alapján jogosult átadni a vonatkozó személyes adatokat. Ez esetben is szeretném

hangsúlyozni azonban, hogy az Avtv. hivatkozott rendelkezése egy esetleges felelősségre vonás alól a szolgáltatót nem mentesíti. Az adatok átadásáról a szolgáltatónak a körülmények együttes mérlegelése alapján kell döntenie.

Budapest, 2004. november 22.

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila